

Personalia

In Memoriam John G. van Marle (1901 - 1979)

Op 22 mei 1979 is na een kortstondige ziekte op bijna 78-jarige leeftijd overleden de heer J. G. van Marle, ere-lid van de Club van Nederlandse Vogelkundigen (Limosa 50, 63-66, 1977) en van 1944 tot 1957 bestuurslid en penningmeester van de Nederlandse Ornithologische Vereniging, later Nederlandse Ornithologische Unie.

Johann (John) Gottlieb van Marle werd op 28 mei 1901 in Amsterdam geboren. Hij werd opgeleid voor de handel en trad vanaf 9 oktober 1922 in het spoor van zijn vader, H. W. van Marle, firmant van de uit 1725 daterende Handelsvereniging van Dudok de Wit & Co., aan de oude Vijgendam te Amsterdam. Van onderaf aan volgde hij hier een leerschool die uiteindelijk tot mede-firmant heeft geleid. Intussen ontwikkelde hij een goede kijk op de internationale groothandel, met name in cacao en suiker.

Liefde voor de natuur, speciaal voor de vogels, heeft in het leven van Van Marle een grote rol gespeeld. Deze door de preparateur van „Artis”, P. L. Steenhuizen, en later door zijn oom Prof. Dr. L. F. de Beaufort gestimuleerde belangstelling, werd zoals bij vele anderen, een passie, die hem nooit heeft verlaten. Over de ornithologische bewaamheden van Van Marle en wat hij op dit gebied heeft gedaan en bereikt rapporteerde ik uitvoerig drie jaar geleden. Daaraan behoeft thans weinig te worden toegevoegd, behalve dan misschien de herhaling dat hij zich sterk verbonden gevoelde met heden en verleden van de „Club van Nederlandse Vogelkundigen” en met het werk van de Commissie voor de Nederlandse Avifauna. Zijn bestuurslidmaatschap van de Stichting „P.A. Hens Memorial Fund”, ter herdenking van zijn vriend en voorganger als voorzitter van de „Club”, P. A. Hens, was voor hem dan ook meer dan een formele zaak. Ook is het zinvol te herhalen, dat zijn rol bij de Nederlandse Sectie van de Internationale Raad voor de Vogelbescherming (ICBP, CIPO), waarvan hij meer dan veertig jaar lid en verscheidene jaren vice-voorzitter was, groot is geweest. De essentie en de noodzaak van natuurbescherming zag hij in vóór dat dit gemeengoed werd.

Om een idee te geven van de andere terreinen waarop Van Marle zich heeft bewogen volgt hier een selectie van de functies die hij heeft bekleed: Lid en onder-voorzitter (vanaf 1962) van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam (1951-1972) en lid van acht van haar commissies. Bovendien benoemd of voorgedragen door de Kamer in nog eens tenminste dertien andere functies, waaronder bestuurslid van de Vereniging van

Kamers van Koophandel en Fabrieken in Nederland (1962-1966), voorzitter van de Commissie Europese Aangelegenheden van de Vereniging van Kamers van Koophandel en lid van de Conférence Permanente des Chambres de Commerce de la C.E.E. (vanaf 1963). Voorts ere-lid van de Nederlandse Cacao en Cacaoprodukten Vereniging.

De 8388 exemplaren tellende collectie vogelhuiden in 991 soorten, aanvankelijk het eigendom van het Ornithologisch Genootschap Sillem-van Marle, maar sedert de ontbinding van het genootschap (in feite 1 augustus 1959) bekend als de Collectie Van Marle, is de grootste en belangrijkste particuliere vogelcollectie die Nederland heeft gekend en is van internationale reputatie. Herhaald zij hier, dat de collectie als basis heeft de palaearctische collectie van R. C. E. G. J. Baron Snouckaert van Schauburg en de Centraal-Aziatische collectie van zijn neef J. A. Sillem, gemaakt tijdens de Derde Nederlandse Karakorum Expeditie 1929-1930, aangevuld met vele zelf verzamelde, gekochte en gekregen stukken. Speciaal daarvan genoemd mogen worden: de collectie Bisseling uit Portugal (1938), de collectie Coomans de Ruiter uit de Minahasa, Celebes, en vele stukken verzameld door Jhr. F. C. van Heurn in Sumatra, door G. A. L. de Haan in de Molukken, voornamelijk Halmahera, door J. R. Laenen in Algerije en de Hoggar, door H. Grün in Spanje en zeevogels verzameld door H. F. van der Lee tijdens de eerste walvisvangst-expeditie van de „Willem Barendsz” (1946-1947).

Het is een belangrijke bijdrage aan de ornithologische wetenschap in ons land, dat de erfgenamen de collectie met alles wat daarbij behoort aan het Instituut voor Taxonomische Zoölogie (Zoölogisch Museum) van de Universiteit van Amsterdam, waarvan Van Marle honorair wetenschappelijk medewerker was, heeft willen schenken. In dit instituut is ook de voormalige verzameling van het Koninklijk Zoölogisch Genootschap „Natura Artis Magistra” („Artis”) te Amsterdam begrepen. Van Marle was zeer aan „Artis” verknocht en was daarvan lange jaren bestuurslid en later lid van verdienste.

De prachtige ornithologische bibliotheek, grotendeels ondergebracht in de stijlvolle werkkamer op „Oud Crailoo” met de levensgrote copie van Melchior d'Hondecoeter's „Het Veertje” boven de grote schouw, bevatte zulke zeldzame werken als J. B. Audebert & L. J. P. Vieillot, „Oiseaux dorés” (1802), François Levaillant, „Histoire naturelle des oiseaux de Paradis et des Rolliers, etc.” (1801-1806) en „Histoire naturelle des Oiseaux d'Afri-

que" (1805-1808), C. J. Temminck, „Les Pigeons, peintes par Pauline de Courcelle (Mme Knip)" (1808-1811). O. des Murs, „Iconographie Ornithologique" (1845-1849) en John Gould, „The Birds of Great Britain" (1862-1873). De gehele bibliotheek is geveild door A. L. van Gendt & Co. te Amsterdam.

Ernstige vaatkrampen en staar aan beide ogen hebben hem maar ten dele van zijn bezoek aan het XVI Internationale Ornithologische Congres in Canberra, Australië, (1974) en van zijn eerste twee studiereizen naar Sumatra (1977) doen genieten en profiteren. Zijn laatste bezoek aan Sumatra, samen met zijn vriend L. G. A. Pool, een paar maanden

voor zijn dood, heeft hem, mede door zijn hersteld gezichtsvermogen, veel voldoening en blijdschap geschonken. Ik beschouw het als een vriendenplicht het manuscript over de vogels van Sumatra, dat Van Marle bij zijn overlijden in grote trekken gereed had liggen, te mogen afronden en voor publicatie geschikt maken.

Met John G. van Marle is de rij gesloten van de amateur-ornithologen die de beoefening van de systematische ornithologie in Nederland op Europees niveau hebben gehouden.

K. H. Voous

Oproep

„De vogels van Terschelling"

In 1963 verscheen van de hand van J. J. C. Tanis een overzicht van alle op Terschelling waargenomen vogelsoorten, „De vogels van Terschelling". Dit boekwerk is reeds lange tijd uitverkocht, terwijl er sindsdien in de vogelbevolking van het eiland grote veranderingen zijn opgetreden. Momenteel wordt getracht een nieuw overzicht samen te stellen, waarbij in eerste instantie alleen de broedvogels behandeld zullen worden. In een later stadium zal een totaaloverzicht opgesteld worden. Een ieder die beschikt over waarnemingen en/of inventarisatiegegevens, vooral over de periode na 1962, wordt vriendelijk verzocht deze voor dit overzicht ter beschikking te stellen. Hulp van ervaren vogelaars die op Terschelling enig (afrondend) broedvogelinventarisatiewerk willen verrichten is zeer welkom.

F. Zwart, Kallandspad 42, 8891 GS Midsland (telefoon 05620-8235; overdag: 05620-2116).

Heruitgave van „De vogels van Vlieland"

In 1968 verscheen in de serie Wetenschappelijke Mededelingen van de K.N.N.V. een overzicht van de vogelwereld van Vlieland. Het boekje is al jaren uitverkocht, terwijl de vogellijst niet meer op to date is. Sinds de verschijning van de lijst is de kennis omtrent de Vlielandse avifauna zodanig toegenomen dat wij menen dat de tijd is aangebroken voor een geheel bijgewerkte uitgave. Wij verzoeken daarom alle vogelaars die sedert 1967 het eiland bezochten hun waarnemingen, voor zover die niet in de gangbare literatuur zijn opgenomen, ten behoeve van de nieuwe avifauna ter beschikking van de samenstellers te stellen. Wij trachten de bijgewerkte uitgave omstreeks 1980-1981 het licht te doen zien.

A. L. Spaans & C. Swennen

A. L. Spaans, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Kemperbergerweg 67, 6816 RM Arnhem (telefoon 085-452991).

Stichting P. A. Hens Memorial Fund

Met de oprichting van de „Stichting P. A. Hens Memorial Fund" te Maastricht op 4 juni 1974 hebben nabestaanden van de heer P. A. Hens en enkele van zijn vrienden de nagedachtenis willen eren van een veelzijdig vogelkenner. Hens was oprichter en vele jaren secretaris en voorzitter van de Club van Nederlandse Vogelkundigen, op grond waarvan hem het erelidmaatschap van de „Club" en van de Nederlandse Ornithologische Unie werd verleend. Zie levensbericht in Limosa 44 (1971): 198-203. Hij was ook, overigens samen met de ons kort geleden overleden heer J. G. van Marle, een voorbeeld van de wijze waarop in hun tijd amateurornithologen belangrijke bijdragen hebben geleverd aan de toen heersende opvattingen over doel en werkwijze van de vogelsystematiek. Intussen is er veel in de grondopvattingen van de systematiek veranderd, maar nog steeds neemt Nederland in Europees verband daarin een belangrijke plaats in. Om dit mede te helpen bestendigen werd deze stichting, waarop reeds tijdens haar leven de weduwe van de heer Hens had aangedrongen, in het leven geroepen. Oprichters waren de dochter en schoonzoon van de heer en mevrouw Hens, Mevr. H. A. M. (Lenie) Mossel en Prof. Dr. D. A. A. Mossel, voorts de heren J. G. van Marle, Prof. Mr. P. L. Nève (secretaris-penningmeester), Prof. Dr. K. H. Voous (voorzitter) en Dr. J. Wattel. Doel der Stichting is: de „bevoorreding van de ornithologie in het algemeen en van de beoefening van de systematiek en taxonomie der vogels in het bijzonder". Dank zij de giften van de heer en mevrouw Mossel en enkele kleinere zeer gewaardeerde giften heeft de Stichting in ruime mate aan de financiering van een medewerker op het gebied van de systematiek aan het „*Handbook of the Birds of Europe, the Middle East, and North Africa*" bijgedragen en op deze wijze de voortgang van het boek en de Nederlandse deelname daaraan mogelijk gemaakt.

Het bestuur van de Stichting wil langs deze weg enige bekendheid aan het bestaan van de Stichting geven en neemt de vrijheid belangstellenden in de systematische ornithologie en vrienden van de heer en mevrouw Hens op te roepen eventuele bijdragen aan het Fonds te willen leveren en voorts om gegadigden voor bescheiden subsidies op het bestaan van het Fonds attent te maken. Men kan zich daartoe wenden tot Prof. Mr. P. L. Nève, P. C. Hooftstraat 12, 6573 CE Beek bij Nijmegen.

K. H. Voous